

# HRVATSKI *glasnik*

XXXIV. godina, 45. broj

7. studenoga 2024.

cijena 300 Ft



FOTO: BETA

14. i 15. stranica



2. Susret hrvatske nacionalne manjine u Novalji

3. stranica



V. Susret hrvatskih zborova

7. stranica



Kamp na Balatonu

13. stranica

## Nevidljiva nit

*Koliko čovjek voli dobiti poklon, jednako toliko voli i dati ga. Vjerujem da i jedno i drugo izaziva obostrano zadovoljstvo – zadovoljan je i koji prima poklon, a i onaj koji ga daruje. Predivno je darovati nekoga koga volimo jer vjerujemo da je ljubav uzvraćena. Koji se vole, rado obrađuju jedan drugoga poklonom, ali darovati poklon nekomu koga ne poznajemo, znajući da to možda nikad neće biti uzvraćeno, to je velikodušno.*

*Mnogi ljudi rado daruju jer osjećaju da imaju nečega više nego drugi, osjećaju da posjeduju nešto što drugi možda nemaju, a čini im se da bi to dobro došlo i drugima. Darivanje je jedan od najljepših činova ljudskog života, bez obzira na to je li riječ o nekoj velikoj vrijednosti ili o nekom sićušnom simboličnom daru ili možda nematerijalnom daru, samo o nekom ljudskom osjećaju (o brizi za drugoga, darivanju pažnje ili razumijevanju prema drugom). Sve to ima smisla ako darujemo čista srca, bez očekivanja neke protuusluge, jer u suprotnom može doći do razočarenja. Naime, nekad ljudi nisu u mogućnosti vratiti ono što im je darovano. Štoviše, nekad u svakodnevnom brigama zaboravljaju i zahvaliti, ali prekrasno je kad to ipak čine. Možda je darovatelju najljepše kad dobije povratnu informaciju o tome da je dar koji je dobronamjerno namijenio za nekoga stigao na pravo mjesto. Istinsko je darivanje kad pri samom činu darivanja osjetimo zahvalnost prema osobi ili zajednici koja je primila naš dar jer nam je omogućila da se izrazimo, zapravo da proširimo svoju vrijednost.*

*Davanjem dara, a i izražavanjem zahvale za dar, uvećava se bliskost među ljudima. To je nevidljiva nit koja daje moć i snagu darivanju. Ovih mjeseci uočila sam na više mjesta snagu te nevidljive niti iskrenog darivanja koja doista povezuje ljude na istinski način. I darovatelj se osjećao ugodno i sretno, a i dobitnik. Nije važno je li to neki predmet, usluga, razgovor, vrijeme, novac ili pažnja koju darujemo ili primamo – važna je nevidljiva nit koja uspijeva dotaknuti srca i povezati ljude s istinskim prijateljstvom i ljubavlju.*

Beta

## GLASNIKOV TJEDAN

„Po optimističnom scenariju Hrvatska bi 2074. bila vodeća europska država u diplomaciji, novim tehnologijama, zelenoj energiji, znanosti i elitnom turizmu.“



Do sredine listopada zainteresirani su građani u Zagrebu mogli posjetiti multimedijски paviljon „Hrvatska 2074. – pogled u budućnost“. U tom paviljonu građanima su prikazivani različiti potencijalni scenariji hrvatske budućnosti.

Projekt je osmišljen u suradnji s tridesetak hrvatskih znanstvenika, kreativaca i stručnjaka. U petnaest kratkih videa ponuđeni su potencijalni scenariji hrvatske budućnosti, pri čemu je svako od pet područja – ekosustav, međunarodni odnosi, demografija, gospodarski razvoj, kultura i zabava – imalo svoj pesimistični, realistični i optimistični scenarij.

Tako bi primjerice po realističnom scenariju Hrvatska za pedeset godina mogla imati oko trideset posto doseljenika u ukupnoj populaciji, mogla bi se suočavati s povremenim međureligijskim i međuetničkim napetostima kao i s problemima povezanim s klimatskim promjenama. Pritom bi hrvatski jug mogao nalikovati klimi zapadne obale Izraela, podizanje razine mora moglo bi izazivati česte poplave, a gradovi poput Zadra, Splita, Poreča i Rovinja nalikovati Veneciji.

Po tom scenariju Hrvatska je prepoznata u sektorima energetike, umjetne inteligencije i novih tehnologija u zdravstvu te prehrambenoj industriji, a jedan od ključnih aduta i dalje su joj obnovljive zalihe pitke vode.

Prema pesimističnom scenariju Hrvatska bi 2074. imala oko tri milijuna stanovnika, od toga milijun stranih radnika i njihovih potomaka. Zbog prisutnih geopolitičkih sukoba i nefunkcionalnih vojnih saveza svjedočili bismo ratovima i političkoj nestabilnosti, a dodatan izazov predstavljale bi i učestale prirodne katastrofe i visok porast kriminala.

Klimatske promjene, predviđa pesimistični scenarij, prouzročile bi rast temperatura do više od pedeset stupnjeva, a požari bi uništili većinu zelenih površina.

Turizam bi gotovo nestao, najsiromašniji bi živjeli u velikim gradovima, život bi se odvijao noću zbog vrućina i onečišćenja, a pitka voda i čisti zrak bili bi luksuz. Zbog podizanja razine mora rive i gotovo sve stare gradske jezgre bile bi potopljene. U Splitu bi nestali Poljud i Dioklecijanova palača, a nestali bi i Poreč, Rovinj, Novigrad, Vrsar, veći dio Omiša te većina otočkih naselja.

Zbog dominacije umjetne inteligencije i njezina preuzimanja kreativnih poslova ne bi bilo ni skladatelja, pjevača, slikara i tekstopisaca. Također, ne bismo više svjedočili događanjima uživo s publikom, nestao bi i hrvatski kulturni identitet, a najpraćenije sportsko natjecanje bio bi e-gaming.

Po optimističnom scenariju Hrvatska bi 2074. bila vodeća europska država u diplomaciji, novim tehnologijama, zelenoj energiji, znanosti i elitnom turizmu. Bila bi ona demografski obnovljena zemlja, životna dob stanovnika dosegla bi sto godina, strateški resursi poput vode bili bi zaštićeni, a stopa kriminala na povijesno najnižim razinama. Na Olimpijskim igrama 2072. u Zagrebu Hrvatska će biti među vodeće tri zemlje po broju osvojenih medalja, a bit će i domaćin Svjetskog nogometnog prvenstva 2054. godine, za koje će u osam hrvatskih gradova biti izgrađeno osam modernih stadiona po najvišim svjetskim standardima, predviđa optimistični scenarij.

Koji je od ovih scenarija po vama najvjerojatniji? Ili imate i sami jedan u svojoj glavi? Naravno, optimističan!

Branka Pavić Blažetin

**HRVATSKI** glasnik

Čitajte i širite Hrvatski glasnik, tjednik Hrvata u Mađarskoj!

## 2. Susret hrvatske nacionalne manjine i Hrvata izvan Domovine u Novalji

Uz pokroviteljstvo Ministarstva vanjskih i europskih poslova Institut za istraživanje migracija, Grad Novalja i Hrvatsko nacionalno vijeće Crne Gore organizirali su 2. Susret hrvatske nacionalne manjine i Hrvata izvan Domovine u Novalji na otoku Pagu od 11. do 13. listopada 2024. godine. Na prvom Susretu hrvatske nacionalne manjine i Hrvata izvan Domovine, koji je održan prošle godine u Novalji, predstavili su se Hrvati iz Mađarske.



Dio sudionika

Na 2. susretu hrvatskoj se javnosti znanstvenim i kulturnim programom predstavila hrvatska manjina iz Crne Gore. U sklopu Susreta održano je predstavljanje zbornika „Identitet Hrvata Boke kotorske“, pretpremijera dokumentarnoga filma o sakralnoj baštini Boke, okrugli stol „Hrvatska manjina u Crnoj Gori – trenutna situacija, izazovi i perspektive“ te prigodni kulturno-umjetnički program.

Susret je započeo svečanim okupljanjem u hotelu Olea dobrodošlicom gradonačelnika Ivana Dabe te predstavljanjem zbornika znanstvenih radova „Identitet Hrvata Boke kotorske“ koji su uredili prof. dr. sc. Vanda Babić Galić i prof. dr. sc. Željko Holjevac.

Drugi dan održana je pretpremijera dokumentarnog filma o sakralnoj baštini Boke autora Nevena Staničića te okrugli stol „Izazovi i perspektive hrvatske manjine u Crnoj Gori“ na kojem se razgovaralo o trenutnoj situaciji, izazovima i perspektivi.

„Mi u zajedništvu s Republikom Hrvatskom, Vladom Republike Hrvatske i svim institucijama crpimo i vitalitet i snagu za društveno-politički moment u kojem jesmo u Crnoj Gori, a koji je vrlo zahtjevan. Toga smo svi, naravno, svjesni i od ovog Susreta očekujem da bude kontinuitet svega toga“, kazao je predsjednik Hrvatske građanske inicijative i zastupnik u Skupštini Crne Gore Adrian Vuksanović.

„Ono što je u ovom trenutku najvažnije jest da se hrvatska zajednica u Boki kotorskoj konsolidirala, da se osnažila. To je poka-



Ministar vanjskih i europskih poslova Gordan Grlić Radman istaknuo je važnost očuvanja hrvatskog nacionalnog identiteta

zala rezultatima na nekoliko prošlih izbora i vjerujemo da će i nadalje čuvati svoje autohtono blago, a ono što je konkretno, o čemu razgovaramo, to je potreba da se Hrvatima u Boki kotorskoj vrati prostor koji su njihovi predci gradili. To je prostor Doma kulture u Donjoj Lastvi“, rekao je Milan Bošnjak iz Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH.

Ministar vanjskih i europskih poslova Gordan Grlić Radman u svojem je obraćanju istaknuo važnost očuvanja hrvatskog nacionalnog identiteta, kulturne baštine i snažne povezanosti Hrvata izvan domovine s njihovom matičnom zemljom. Rekao je: „Vlada Republike Hrvatske ostaje čvrsto uz vas, pružajući potporu u svim izazovima s kojima se susrećete.“ Uz ministra Grlića Rad-

mana susret je popratio i potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske i ministar unutarnjih poslova Davor Božinović.

Kako donosi Radio Dux, Davor Božinović i Adrian Vuksanović na marginama susreta razmijenili su stavove oko političkih aktualnosti pri čemu je Vuksanović zahvalio Božinoviću na potpori koju Vlada Republike Hrvatske pruža hrvatskoj zajednici u Crnoj Gori, a koja je konkretna i vidljiva u političkom i društvenom životu. Božinović je naglasio da će Vlada Republike Hrvatske i dalje pomagati hrvatskoj zajednici u Crnoj Gori i

da je njezin interes da Hrvati kao autohtoni narod opstanu i čuvaju bogatu kulturnu baštinu te da stvaraju nove vrijednosti.

Susretu su nazočili i politički predstavnici Hrvata u Mađarskoj: glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, predsjednik HDS-a te ujedno i predsjednik Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske Ivan Guban. U programu su sudjelovali diplomatski predstavnici Republike Hrvatske u Mađarskoj: veleposlanik Mladen Andrić i generalni konzul Drago Horvat.

Osim njih susretu je nazočila ravnateljica Croaticae Timea Šakan-Škrilin.

Branka Pavić Blažetin  
Foto: Grad Novalja / E. Rebernišak

## UTEMELJENE SU HRVATSKE SAMOUPRAVE DILJEM MAĐARSKE

U prvoj polovini listopada 2024. održane su osnivačke sjednice narodnosnih samouprava koje će djelovati diljem Mađarske, njih 119. U nastupajućem petogodišnjem mandatu voljom hrvatskih birača izabrani zastupnici hrvatskih samouprava predstavljat će Hrvate u svojim naseljima.

### Utemeljena Hrvatska samouprava Pečuha



U svečanoj dvorani pečuške Gradske kuće 4. listopada održane su osnivačke sjednice narodnosnih samouprava koje djeluju u Pečuhu: hrvatske, njemačke, bugarske, grčke, poljske, armenske, romske, rumunjske, rusinske, srpske i ukrajinske. Nakon polaganja prisega održane su osnivačke sjednice, pa tako i osnivačka sjednica Hrvatske samouprave Pečuha.

U mjesnom registru na dan održavanja izbora, 9. lipnja, bilo je 476 hrvatskih birača. Kandidiralo se petero kandidata – svi u bojama Saveza Hrvata u Mađarskoj. Na biralište je izišlo 336 birača. Kandidati i broj osvojenih glasova: István Blazsetin 201, Mária Dudás Gyöngyösné 176, Báalás Bosnyák 162, Szabolcs Szölösi 140, Gyula Béri 130.

Oni su na osnivačkoj sjednici za predsjednika izabrali Stjepana Blažetina (István Blazsetin), a za zamjenicu predsjednika Maricu Dudaš Gyöngyös (Mária Dudás Gyöngyösné).

U nastupajućem petogodišnjem mandatu voljom hrvatskih birača grada Pečuha izabrani zastupnici Hrvatske samouprave Pečuha predstavljat će Hrvate u Pečuhu.

### Utemeljena Hrvatska samouprava Erčina



U Erčinu je 11. listopada održana osnivačka sjednica Hrvatske samouprave Erčina. U mjesnom registru na dan održavanja izbora, 9. lipnja, bio je 101 hrvatski birač. Kandidiralo se četvero kandidata – svi u bojama Saveza Hrvata u Mađarskoj. Kandidati i broj osvojenih glasova: Szilvia Rappai 75, Tibor Gábor Heteyei 68, Jánosné Gajdó 65, János Bosnyák 25 glasova.

Na osnivačkoj sjednici za predsjednika je izabran Tibor Gábor Heteyei, a za zamjenicu predsjednika Jánosné Gajdó.

### Utemeljena Hrvatska samouprava Pogana



U Poganu je 10. listopada održana osnivačka sjednica Hrvatske samouprave Pogana. U mjesnom registru na dan održavanja izbora, 9. lipnja, bila su 72 hrvatska birača. Kandidiralo se troje kandidata – svi u bojama Saveza Hrvata u Mađarskoj. Kandidati i broj osvojenih glasova: Vivien Jakab 41, Judit Szemelyácz-Kovács 40, Gábor Kollár 38.

Na osnivačkoj sjednici za predsjednicu je izabrana Vivien Jakab, a za zamjenicu predsjednice Judit Szemelyácz-Kovács.

### Utemeljena Hrvatska samouprava Salante



U Salanti je 11. listopada održana osnivačka sjednica Hrvatske samouprave Salante. U mjesnom registru na dan održavanja izbora, 9. lipnja, bilo je 195 hrvatskih birača. Kandidiralo se šestoro kandidata – svi u bojama Saveza Hrvata u Mađarskoj. Na biralište je izišlo 158 glasača (81,03 %), a tri su glasačka listića bila nevažeća. Kandidati i broj osvojenih glasova: Szilveszter Bality 120, Brigita Stivics Sándorné 120, Anna Standovár 107, Ágnes Petrinovics Simai 95, Ágnes Tomola 88.

Na osnivačkoj sjednici za predsjednika je izabran Silvestar Balić, a za zamjenicu predsjednika Brigita Štivić Šandor.

### Utemeljena Hrvatska samouprava Harkanja

U Harkanju je 11. listopada održana osnivačka sjednica Hrvatske samouprave Harkanja. U mjesnom registru na dan održavanja izbora, 9. lipnja, bilo je 90 hrvatskih birača. Kandidiralo se četvero kandidata – svi u bojama Saveza Hrvata u Mađarskoj. Na biralište je izišao 81 glasač (90 %), a dva su glasačka listića bila nevažeća. Kandidati i broj osvojenih glasova: Mihály Kovácsévics 61, Zsuzsanna Greges 57, Györgyi Geosits Radosnainé 65.



Na osnivačkoj sjednici za predsjednicu je izabrana Žuža Gregeš, a za zamjenicu predsjednice Đurđa Geošić Radosnai.

### Utemeljena Hrvatska samouprava Martinaca



U Martincima je 9. listopada održana osnivačka sjednica Hrvatske samouprave Martinaca. U mjesnom registru na dan održavanja izbora, 9. lipnja, bilo je 430 hrvatskih birača. Kandidiralo se šestoro kandidata – svi u bojama Saveza Hrvata u Mađarskoj. Na biralište je izišlo 317 glasača (76,74 %), a 20 je glasačkih listića bilo nevažećih. Ovi su kandidati s ovim brojem osvojenih glasova ušli u peteročlano zastupničko tijelo: Józsefné Szigečsán 196, Levente Várnai 181, Attilla Pintér 178, Regina Várnai 177, Nóra Patrícia Simara 172.

Na osnivačkoj sjednici za predsjednicu je izabrana Đurđa Gregeš Sigečan, a za zamjenika predsjednice Levente Várnai.

### Utemeljena Hrvatska samouprava Mohača



U Mohaču je 10. listopada održana osnivačka sjednica Hrvatske samouprave Mohača. U mjesnom registru na dan održavanja izbora, 9. lipnja, bilo je 213 hrvatskih birača. Kandidiralo se petero kandidata – svi u bojama Saveza Hrvata u Mađarskoj. Na biralište je izišao 181 glasač (84,98 %), a jedan je glasački listić bio nevažeći. Kandidati i broj osvojenih glasova: György Jaksics 108, Mirjana Tamási Bószné 94, Gábor Bósz 88, István Pávkovics 108, Vjekoslav Filakovity 119.

Na osnivačkoj sjednici, održanoj u Šokačkoj čitaonici, nakon polaganja prisega u Gradskoj kući za predsjednika je izabran Vjekoslav Filaković, a za zamjenicu predsjednika Mirjana Tamási Bósz.

### Utemeljena Hrvatska samouprava Birjana



U Birjanu je 9. listopada održana osnivačka sjednica Hrvatske samouprave Birjana. U mjesnom registru na dan održavanja izbora, 9. lipnja, bila su 43 hrvatska birača. Kandidiralo se troje kandidata – svi u bojama Saveza Hrvata u Mađarskoj. Na biralište je izišlo 35 glasača (81,40 %), a dva su glasačka listića bila nevažeća. Kandidati i broj osvojenih glasova: Bernadett Bajusz 28, Mirjana Murinyi 28, Milica Murinyi Sörosné 32.

Broj glasova za listu Hrvatske samouprave Baranjske županije: 32. Broj glasova za državne liste: Saveza Hrvata u Mađarskoj 24, Udruga Hrvati – Horvátok 6.

Na osnivačkoj sjednici za predsjednicu je izabrana Milica Murinyi Sörös, a za zamjenicu predsjednice Mirjana Murinyi.

### Utemeljena Hrvatska samouprava Petrova Sela



U Petrovu Selu 8. listopada održana je osnivačka sjednica Hrvatske samouprave Petrova Sela.

U mjesnom registru na dan održavanja izbora, 9. lipnja, bio je 391 hrvatski birač. Kandidiralo se šest kandidata – četvero u bojama Društva Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, jedan u bojama Udruge Hrvati – Horvátok i jedan u bojama Saveza Hrvata u Mađarskoj. Na biralište je izišlo 328 glasača (83,89 %), bilo je 319 važećih i osam nevažećih glasačkih listića. Ovi su kandidati dobili mandat: Rajmund Filipovits (DGHU) 303, Anna Skrapits Tímárné (DGHU) 268, András Handler (DGHU) 264, Szabina Wágner-Kapitár 217 (SHM), Tamás Handler 210 (UHH).

Oni su na osnivačkoj sjednici za predsjednika izabrali Rajmunda Filipovića, a za zamjenicu predsjednika Anu Škrapić Timar.

### Utemeljena Hrvatska samouprava Foka



U Foku je 11. listopada održana osnivačka sjednica Hrvatske samouprave Foka. U mjesnom registru na dan održavanja izbora, 9. lipnja, bila su 52 hrvatska birača. Kandidiralo se troje kandidata – svi u bojama Saveza Hrvata u Mađarskoj. Kandidati i broj osvojenih glasova: Krisztina Keresztes 22, Péter Máté Keresztes 18, Tiborné Véber 36.

Na osnivačkoj sjednici za predsjednicu je izabrana Ljubica Veber, a za zamjenika predsjednice Máté Keresztes. *Branka Pavić Blažetin*

## VI. Susret hrvatskih pjevačkih zborova narodnih pjesama u Kaćmaru

U organizaciji mjesne hrvatske samouprave 5. listopada u Kaćmaru je održan VI. susret hrvatskih pjevačkih zborova narodnih pjesama koji je okupio devet pjevačkih skupina, stotinjak sudionika i gostiju većinom iz Bačke, ali i šire iz Mađarske i Hrvatske. Nastavak je to nekadašnje dugogodišnje tradicije susreta crkvenih pjevačkih zborova u Kaćmaru.

Predsjednica Hrvatske samouprave Kaćmara Teza Vujkov Balázsics srdačno je pozdravila okupljene sudionike, goste i uzvanike, među njima posebno novoizabranu načelnicu Kaćmara Anitu Piller Lipták, bivšeg bilježnika Josu Vujića, goste iz prijateljskog naselja Velika i voditelja pjevačkog zbora umirovljenika „Ledena berba” Konrada Katića te novinara Hrvatskog glasnika. Kako je ujedno najavila, popodne se program nastavlja Danom sela, a s velečasnim Sabolčem Tomaškovićem predviđeno je i razgledavanje kaćmarske župne crkve.



Antuš Vizin prati kaćmarski pjevački zbor



Ženski pjevački zbor iz Kozara



Ženski pjevački zbor iz Aljmaša



Mješoviti zbor umirovljenika „Ledena berba” iz Velike

Načelnica sela Anita Piller Lipták obratila se nazočnima naglasivši da joj je iznimna čast što može nazočiti priredbi, što je ujedno i njezin prvi javni nastup. Izrazila je radost što su se u tako velikom broju okupili i što njeguju svoje običaje i tradiciju. Poželjela je svima dobru zabavu i ugodan boravak u Kaćmaru.

Tradicionalnu priredbu otvorio je Ženski pjevački zbor iz Kaćmara koji djeluje

pod okriljem hrvatske samouprave, a vodi ga Margitka Tupčija Išpanović. Na priredbi su još nastupili ženski pjevački zborovi iz Aljmaša, Pjevački zbor „Bunjevačke zlatne grane” iz Baje, Izvorna pjevačka skupina iz Dušnoka, Mješoviti pjevački zbor iz Harkanja, Ženski pjevački zbor „Ružice” iz Kalače, Muška pjevačka skupina iz Udvara, Ženski pjevački zbor iz Kozara i Mješoviti pjevački zbor umirovljenika „Ledena

berba” iz prijateljskog naselja Velika (Hrvatska). Većinu domaćih zborova iz Bačke i Kozara pratio je naš priznati glazbenik i pedagog Antuš Vizin, a goste iz Harkanja, Udvara i Velike stalni prateći orkestri. Svi zborovi izveli su nekoliko hrvatskih narodnih pjesama svojega užeg i šireg zavičaja, a gosti iz Hrvatske i svoje novoskladane pjesme. Sudionici i gosti uistinu su mogli uživati u starim izvornim pjesmama i melodijama te u omiljenim hrvatskim pjesmama.

Druženje je nastavljeno zajedničkim ručkom, a domaći Ženski pjevački zbor iz Kaćmara i Muški pjevački zbor iz Udvara nastupili su i u popodnevnom programu Dana sela Kaćmara na otvorenom. Susret pjevačkih zborova ostvaren je uz potporu Vlade Mađarske preko Fonda „Gábor Bethlen” i Kulturnog centra bačkih Hrvata.

S. B.

## V. SUSRET HRVATSKIH ZBOROVA U HARKANJU

U organizaciji Hrvatske samouprave Harkanja održan je V. Susret hrvatskih zborova, koji je okupio četrnaest pjevačkih zborova iz cijele Mađarske. Susret je održan u harkanjskoj školi „Pál Kitaibel“ 14. rujna.

Nakon srdačnog dočeka koji su priredili domaćini slijedila je smotra i nastup zborova. Svaki se zbor predstavio izvedbom triju pjesama. Na tom jubilarnom susretu sudjelovao je rekordan broj izvođača: 14 zborova s ukupno 180 pjevača i više od 30 svirača.

Okupljene su u ime domaćina pozdravile predsjednica Hrvatske samouprave Harkanja Žuža Gregeš i dopredsjednica Đurđa Geošić Radosnai. Među uzvanicima pozdravile su generalnog konzula Dragu Horvata, zamjenicu gradonačelnika Harkanja Évu



Mješoviti pjevački zbor iz Harkanja



Pjevački zbor „Dušnok“

Dávid Hosszú, glavnu ravnateljicu harkanjske škole „Pál Kitaibel“ Edit Radosnai Koza i doravnateljicu škole Gabriellu Szerencsi. Minutom šutnje sudionici susreta odali su počast preminulom članu Mješovitog zbora harkanjskih Hrvata Imri Hidegu.

Na susretu su sudjelovali: Mješoviti zbor „Ružice“ iz Kalače, Pjevački zbor iz Fičehaza, Zbor „Karašica“ iz Katolja, Zbor „Biser“ iz Velikoga Kozara, Ženski pjevački zbor „August



Udvarski muški pjevački zbor „Hrastina“



Ženski pjevački zbor „Korjeni“



Hrvatski zbor iz Velike Kaniže

Šenoa“ iz Pečuha uz pratnju Tamburaškoga sastava „Misija“ iz Pečuha, Ženski pjevački zbor iz Kačmara, Zbor „Ladislav Matušek“ iz

Kukinja, Zbor „Zlatna grana“ iz Baje, Ženski pjevački zbor „Korjeni“ uz pratnju Podravka Banda iz Martinaca, Hrvatski zbor iz Velike

Kaniže, Pjevački zbor „Dušnok“ iz Dušnoka, Tamburaški sastav „MužiKaj“ iz Velike Kaniže, Udvarski muški pjevački zbor „Hrastina“ iz Udvara, Mješoviti pjevački zbor iz Harkanja. Susret je ostvaren uz potporu Vlade Mađarske iz Fonda „Gábor Bethlen“. Zborove iz Katolja, Velikog Kozara, Kačmara i Baje pratili su berdaš Franjo Dervar Kume i harmonikaš Antuš Vizin.

Svi su zborovi oduševili svojim nastupom, a posebno zborovi iz Harkanja i Udvara, koji su prvi put nastupili na susretu. U sklopu priredbe organizatori su uručili buket dobitnicima ovogodišnje nagrade Hrvatske samoupra-

ve Baranjske županije „Za baranjske Hrvate“ – Kristini Gregeš Pandur i Podravka Bandu.  
Branka Pavić Blažetin • Foto: Zoltán Czene

## 51. DAN MLADINE U MALOM BORIŠTOFU

51. Dan mladine se je po dužoj pauzi opet održao od 6. do 9. septembra u sridnjem Gradišću, a to u Malom Borištofu. Uz zanimljivi muzički program je DM ljetos nudio i bogat okvirni program.

**Mali Borištof** – Da je Dan mladine ljetos bio u izbornom ljetu, je HAK-u doprimilo veliku pažnju. To se je pred svim vidilo na otvaranju ove trodnevne fešte s brojnim govornici političke javnosti. Počeo je sam predsjednik HAK-a Aleks Vuković, ki je u svojem vrlo opširnom govoru, natuknuo sve za HAK otvorene točke, ke je počeo pjesmicom Andija Novosela „Šit“.

Otvaranje je oblikovao maloborištofski tamburaški sastav Složnost, ki je i ov put predstavio malo poznate i zato zanimljive jačke. Med ovimi jačkama su govorili i Štefan Prikosović od Fitneskluba Borištof, uz Mladinu i NZ Hrvati suorganizatori Dana mladine, načelnik Martin Karall i vicenačelnik Helmut Orišić, seoski predstavnik Alfred Vuković, u čijoj dvorani su se održali koncerti, Filip Juranić, govorač Zelenih u Gradišću, poslanik u Narodno vijeće Niki Berlaković i ministrica Susanne Raab. Svi su pozdravili nazoče goste.



Zanimljivi paneli

Berlaković je koristio priliku da hvali ministricu Raab, da se je prez poziva zanimala za ovu priredbu. A sama ministrica je hvalila kompetenciju ljudi, minjati prez problemov od jednoga na drugi jezik i strast i ljubav prema jeziku, ka povezuje stare i

mlade. Puni maloborištofski općinski stan je po otvaranju mogao ostati i na prezentaciji knjige Hrvatskoga štamparskoga društva.

### Konačno žene na pozornici

Prošlih ljet se je uhodalo, da je petak slabiji dan Dana mladine. Program je ljetos ipak bio zvanaredno dobar. Otkad Jelena Gašpar i Davor Frkat organiziraju ovu najveću priredbu HAK-a se je minjao i broj žen na pozornici. U Gradišću još malo poznata Stela Rade je oduševila publiku sa svojim ekscentričnim nastupom, jasnim glasom i talentom



Ugledni gosti

Maloborištofski zastupnici su izrazili svoje zadovoljstvo, da ovako malo selo ulaže toliko truda u organizaciji ovoga velikoga eventa. Martin Karall je apelirao na sve nazočne, da se mladini mora dati mogućnost, da se more po hrvatsku pominati: „Moramo im najbolje nuditi, da se dvojezičnost more gajiti.“ Juranić je svoj govor koristio, da otvoreno kritizira birače desničarskoga FP-a. On da se pita, kako je to u gradišćanskohrvatski općina moguće. Hrvatice i Hrvati da bi morali svi vući na jednom kraju konopca i reći: „Mi nismo takovi, mi živimo skupa otvoreni prema svitu.“



Mladina pozorno prati

### TRENUTAK ZA PJESMU

#### TI, KOJI SI NEVIDLJIV

Nemoj se ljutiti na me što često kažem – dragi, pomози.  
Osim tebe, koga dozivati mogu dok u meni prah vene,  
od samoće se ježi.

Drugi su otišli kamo poslao si njih; svi čekaju, iza brijega, sunce da se javi.

Zato, dok vremena ima, dođi.  
Ti, koji si nevidljiv.  
I ne rađaš se iz tjeskobe.

Veselko Koroman



na rajla. Duo Colonia je vraćala publiku potom najzad u 2000-a ljeta. Još jednu posebnu premijeru mogao je nuditi ljetošnji Dan mladine. Zetori, ki su se izvorno našli za projekt Star mladine 2003. ljeta i su se lani dvimi jačkami vratili na Krowodnrock album, su ov petak svečevali i fizični povratak i pokazali, da se na sceni krowodnrocka zapravo opet dost giblje. Kot je rekao Aleks Vuković od HAK-a su zadovoljni s odzivom u petak. Kih 450 ljudi da je došlo na koncerte prvi dan.

### Gusti program u subotu – Fahaceri oduševili

Gdo je prespavao u kempu, ta je i cijelu subotu imao gusti program. Sva maloborištofška društva su naime skupa priredila reli ganjkov, kade su se grupe od dvih do trih ljudi na različni štacija mogla iskusi-ti u različni igra i ovako upoznati selo. Uza to su priredili i okripljenje na svakoj štaciji. Kih deset grup je sudjelivalo. Prema večeru su hakovci na športskom igrališću priredili diskusiju s političkim zastupnici VP-a, SP-a, Zelenih i NEOS-a.

Subotu navečer u jako velikoj dvorani Alfreda Vukovića je bilo jasno, da će zanimanje biti veliko. Tako je i bilo. Kih 700 ljudi je došlo na koncert Gauženjakov, Crvene jabuke i Fahacerov. Iz južnoga Gradišća je HAK mogao organizirati bus, iz sjevernoga Gradišća su došle manje privatne grupe.

Gauženjaki, čiji član Maloborištofac Arthur Rupp je skoro sve tri dane prez prestanka stao s različnim grupami na pozornici, su si za ov nastup preskrbili bubnjara Mjenovca Nikolaja Borote. Tako su i Gauženjaki pokazali da moru prez problemov nuditi u medjuvrimeu skoro tipični nastup tamburaških zabavnih grup. S Bijeloselcem Mathiasom Salmanom na rajla je sastav znantno proširio svoj repertoar i vrijeda za-dobio srce publike kao prvi i zadnji večera.

Crvena jabuka je pravoda isto imala svoje navijače, ki su osebujno zbog njih došli i dobro zakurili publiku. A još toli-ko ljudi je sigurno došlo zbog tajne Dana mladine. Fahacari, grupa Maloborištofcev: Marko (git) i Stefano Blažeta (git), Arthur Rupp (bas), Andi Karall (bubanj) i Kristijan Stipšić (voc), su zaslužno dostali svu pozornost publike i ovako pokazali, da i domaće grupe moru privući veliki broj ljudi, a to s repertoarom, ki je sabirao obljubljen hite Elektrikeyov i Marice igrališće, Brujev i još i Srebrnih krila, kad su skupa s cijelom publikom zajačili i poručili Nek živi ljubav.

### Maša, folklor i zabav na treći dan

Nedilja na ljetošnjem Danu mladine u Malom Borištofu je sličila jako na 1. Dan mladine,



Treba i zapisati da bi se obavjavo

onda još pod imenom Rendezvous. U pol jedanaestoj je bio početak sa svetom mašom, ku je služio fra Zoran Tadić uz muzičku pratnju mjesnih tamburašev i zbora Složnost.

Ovi su u nastavku oblikovali pomašnicu, na ku je došlo znatno već ljudi nego na samu mašu. Zanimanje za objed je bilo još veće, tako da su morali organizatori postaviti još dodatne stole, a za sve ki su došli kašnje, već nije bilo mesnatoga jila.

U programu je slijedila oko pol trete tombola, kade su glavnih 15 nagradov pukali. U tri je bio folklorni program, koga su otvorili tamburaši dvojezične sridnje škole u Velikom Borištofu s trimi jačkami. Mali Hajdenjaki su pokazali onda dvi koreografije *Deset malih prstov* i *Divojčica j' rože brala*.

Sljedeće su bile Židanske zvjezdice ke su po kratkom tamburaškom bloku poka-

zali uz pratnju na vrpici *Slavoniju*. Graničari, ki su u jednom bloku nastupili su počeli s Turopoljem i po spletu jačak s *Muškim banatom* završili njev nastup. Slijedile su opet zvjezdice, ke su ov put predstavile i jednu jačku u zbornom obliku. Njev završetak je bila najnovija koreografija *Šokac*, ku su si zavježbali prilikom 10. jubileja.

Završetak folklornoga otpodneva, kroz ko je peljao kot moderator Kristijan Karall, su oblikovali Hajdenjaki s *Puljanskim* i *Borištofskim kolom*.

Ovo još nije bio kraj Dana mladine, po maloju dužoj pauzi zbog pregradnje pozornice su onda Lole zabavljale na pozornici do prilično jedanaesti i onda još malo duglje poslidnje goste sideći oko stola.

Tereza Grandić i Kristijan Karall  
Foto: Zorica Tóth



Bogatstvo...

**Dio organizatora 51. Dana mladine s uglednim gostima**

## Jezična narodnosna OŠ Gornji Četar proslavila 110. obljetnicu

Nastava je u Ulici Sándora Petőfija 29, tj. u Jezičnoj narodnosnoj OŠ Gornji Četar (mađ. Felsőcsatári Nyelvoktató Nemzetiségi Általános Iskola), započela prije točno 110 godina. Ta je jubilarna obljetnica proslavljena u lipnju.

Proslava je predvođena krilaticom Mihály Babitsa: „Bez prošlosti nema budućnosti, a što je vaša prošlost bogatija, to se s više niti možete održati u budućnosti.“ Podnaslov svečanosti „Jubilarna proslava 110. školske godine“ bio je „Dan djece i obitelji“, što se očitovalo i u priređenom programu, koji je osim gledanja videokompilacija koje podsjećaju na prošlost i okupljanja razreda u povodu 50. obljetnice sadržavao i sportska natjecanja s preprekama, poligon izazova, putovanje vlakom u Gornjem Četaru, izradu rukotvorina, nogometne i rukometne utakmice.



hrvatska i njemačka etnoplesačnica te nastup zborova s višegeneracijskim zajedničkim pjevanjem.



dječji dan jer su svi mogli putovati po naseľlu vlakom, na čijem su prvom putovanju sudionici to mogli učiniti sa sastavom Žgano, koji je osigurao dobru atmosferu tijekom cijelog dana. Zahvaljujući studentskoj samoupravi učenici su uspjeli svladati sportska natjecanja s preprekama na raznim lokacijama, a kao rezultat predanog i podržavajućeg rada roditelja djeca su uživala u sladoledu i kolačima. Prije nogometne utakmice organiziran je zajednički ručak.



„U povodu isticanja značaja ove prošlosti, koja evocira više od života jednog čovjeka, pripremljen je naš jubilarni godišnjak, a na proslavi pozdravili smo našu ustanovu koja je danas od posebnog povijesnog značaja“, istakla je u svojem uvodnom govoru ravnateljica škole Veronika Szegleti. Događanju su nazočili predstavnici lokalnih, obližnjih samouprava i narodnosnih organizacija kao i ravnatelj Centra školskog okruga Sambotel (Szombathelyi Tankerületi Központ) István Fodor, koji se prigodnim govorom obratio prisutnima.

Jutro je počelo s velikim uzbuđenjem jer je vrijeme otežavalo učenicima da započnu svoju dramsku predstavu, ali ubrzo je oblake otjerala izvedba flaute, a zatim i kazivanje poezije na hrvatskom jeziku, tj. pjesme vezane uz školu kao i osobne poruke svećanih govora. Tako su sadašnji i bivši glumački članovi svojim veselim nastupom uspjeli osvjetliti atmosferu. Uslijedila je



Pozdravni govor načelnice Katalin Konzér uslijedio je nakon pjesme sastava Illés *Opet je ovdje* (mađ. *Újra itt van*). Pjesma je poslužila kao uvod u 50. obljetnicu mature jednog razreda koji se također taj dan okupio unutar zidova škole. Jezična narodnosna OŠ Gornji Četar od Gornjeg Četara dobila je spomen-ploču i poklon-paket. U ostatku manifestacije program se pretvorio u pravi



Jedna školska učionica pretvorena je u kinostudio, gdje su bivši učenici mogli gledati svoje trenutke provedene nekad u školi kroz stare snimke koje su digitalizirane. Kao glavni program dana u dvorištu zgrade postavljena je vremenska kapsula u kojoj je osim jubilarne publikacije postavljena stranica lokalnog tiska, neki opisi naselja i spomen-knjiga u kojoj su sudionici mogli poslati dobru poruku potomstvu.

„Zahvaljujem svim sudionicima, izvođačima, podupirateljima i onima koji su na bilo koji način pomogli u realizaciji programa što su nas još jednom podržali uzimajući k srcu prošlost, sadašnjost i budućnost naše škole“, istakla je za kraj ravnateljica škole Veronika Szegleti.

Kršul • Foto: Organizatori

## Tamburaški i plesачki tabor u Koljnofu

Kako je za Hrvatski glasnik u ime Koljnofskog hrvatskog društva izjavila Andrea Völgyi-Egrešić, Tamburaški i plesачki tabor u Koljnofu okupio je 45 polaznika koji su imali aktivnosti u tri skupine: ples za djecu od tri do deset godina, ples za djecu i odrasle, sviranje za naprednu skupinu koja zna note. Završni program u koljnofskom domu kulture izveli su sudionici tabora 23. kolovoza. Četverodnevno druženje, od 19. do 24. kolovoza, ostat će im u trajnoj uspomeni.



Svi zajedno na pozornici

Mali plesači bila su djeca od četiri do deset godina, velika skupina plesača bili su mladi od deset do 18 godina, a u skupini tamburaša bili su polaznici od 13 godina. Svaku večer priređene su brojne radionice i druženja, međusobno upoznavanje, sviranje

Hrvatske i kako bi omogućili komunikaciju na hrvatskom jeziku te vježbanje hrvatskog standardnog jezika.

Inače su za poučavanje plesa u Folklornoj grupi Koljnof odgovorne Andrea Völgyi-Egrešić i Martina Korlath, a male tam-

buraše vodi Ingrid Klemenšić. Kako je rekla Andrea, „sreća je kad završni dan i priredba tabora padnu baš na Svjetski dan folklor“.

Iskoristila je priliku i u ime Koljnofskog hrvatskog društva i Folklorne grupe Koljnof i ovim putem zahvaliti svim predavačima i polaznicima. „Bio je ovo težak i naporan tjedan, ali ispunjen pjesmom i plesom. Hvala vam na trudu i volji!“



Plesna skupina

i gledanje filma „Koljnofski pir“ pa sve do završnog programa, koji je kao gledatelje okupio brojne Koljnofčane. Organizatori su tabora Folklorna grupa Koljnof i Koljnofsko hrvatsko društvo.

Od 45 sudionika nekolicina njih bila je iz Austrije i Slovačke, a imali su i dva polaznika iz Budimpešte. Ostali su bili iz Koljnofa. Rad se odvijao uz pedagošku stručnu nastavu predavača iz Republike Hrvatske. Ples je poučavao Ivan Mihovec iz Markuševca, a sviranje na tamburi Martin Dubrek iz Zagreba. Organizatori zovu predavače iz



Sviraiči



Najmlađi

A da je bilo i truda i volje, zorno je pokazala završna priredba 23. kolovoza u Domu kulture nakon koje je slijedila zajednička plesničica s Tamburašima bez imena. U završnom programu nastupile su sve skupine koje su sudjelovale u taboru. Izveli su čardaš, mala skupina plesala je i plesove iz Hrvatskog zagorja, plesalo se kukunješće, svirao instrumentalni miks te izvela koreografija „Zorja je zorja“ i pjevala „Ta divna splitska noć“.

Prvi Tamburaški i plesачki tabor održan je 2004. godine u Šopronu, gdje se održavao četiri godine zaredom. Održavanje tabora zatim je prešlo u Koljnof.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Organizatori

## ULAGANJE U POTONJI

Mjesna samouprava Potonje dobila je potporu od 160 milijuna forinti iz programa regionalnog razvoja preko natječaja za naselja pogodna za život (TOP). U sklopu projekta izvršeno je natkrivanje prije izgrađena sustava za oborinsku odvodnju. Obnovljen je park u središtu naselja, zamijenjeno raslinje koje nije bilo u dobrom stanju, uređene djelomično popločene šetnice u parku te izgrađeno novo dječje igralište, tj. uređen okoliš i izgrađen vodoblok. U parku je uz biciklističku stazu izgrađena nova javna kupaonica. Kako je izjavio načelnik Potonje Tamás Reiz, time je znatno uljepšano središte sela Potonje. Svečanosti otvorenja spomenutih investicija 27. rujna nazočili su parlamentarni zastupnik László Szászfalvi i župan Šomođske županije Norbert Biró.



Parlamentarni zastupnik László Szászfalvi, načelnik Potonje Tamás Reiz i župan Šomođske županije Norbert Biró



Dio okupljenih

Natječaj se sastojao od dva dijela. „U prvom dijelu projekta uređeni su odvodni jarci u većem dijelu sela u dužini od otprilike tri kilometra. Pokriveni su betonskim elementima koji pomažu u odvodnji velike količine oborina. Tako je poboljšan izgled mjesta, a također uvelike olakšavaju održavanje. Drugi je dio projekta obnova mjesnog parka, u kojem je i nogometno igralište. Ono je osuvremenjeno novim elementima, pristupačnim vodenim blokom, pristupačnim popločanim parkiralištem. Osigurali smo prostor i uvjete kako bi se naši stanovnici bavili sportom i ugodno provodili slobodno vrijeme te kako bi potonjske malonogometne turnire učinili što privlačnijim”, rekao je načelnik Potonje Tamás Reiz.

Branka Pavić Blažetin

Foto: Facebook – László Szászfalvi

## Hrvatski dan odgojno-obrazovnih ustanova u Lukovišću

Hrvatsko popodne, održano u Lukovišću 18. listopada, bilo je nabijeno emocijama. Dugi niz godina na čelu Hrvatske samouprave Lukovišća bila je Ruža Bunjevac. *Rózsi néni*, kako je zovu svi u Lukovišću, odnosno u širem krugu *Ruža* i *Ružena*, na posljednjim narodnosnim izborima nije se kandidirala ni na mjesnoj ni na županijskoj razini, gdje je bila više nego aktivna. Kako sama reče, došlo je vrijeme za predaju štafete novim zastupnicima.

Njezinu ljubav prema hrvatskim običajima i hrvatskom jeziku osjetili su i polaznici hrvatskog narodnosnog vrtića u Lukovišću i polaznici hrvatske narodnosne osnovne škole u Lukovišću. Hrvatska samouprava s njom na čelu uvijek je bila na raspolaganju ako je trebalo pomoći, bilo moralno ili materijalno. Jednom od svojih temeljnih zadaća smatrala je svekoliko podupiranje odgoja i obrazovanja na hrvatskom jeziku.

Stoga su voditelji i djelatnici te polaznici dviju spomenutih institucija priredili popodne u sklopu kojeg su pozvali i gospođu Ružu da joj zahvale na svoj ukazanoj podršci i minulom radu. U znak zahvalnosti priredili su program na hrvatskom jeziku. Narodni ples, moderan ples, pjesme na hrvatskom jeziku, igre i pjesmice. Na svu sreću, uspjeli su prirediti pravo iznenađenje slavljenici jer ona nije ni slutila što se sprema – mislila je kako je to samo jedan uobičajeni poziv na program hrvatskog dana. Organizatori programa pozvali su i gošću, Margit Esze, koja je pripremila poseban video sa slikama od proteklih 14 godina, koliko je Ruža Bunjevac bila na čelu Hrvatske samouprave Lukovišća. Taj dan zahvale bio je mali praznik. U obiteljskom ozračju evocirale su se uspomene, bilo je smijeha i suza radosnica, poklona i brojnih iznenađenja.

Branka Pavić Blažetin • Foto: J. G. Dž.



Polaznici hrvatskog narodnosnog vrtića u Lukovišću



## KAMP NA BALATONU



Zasigurno svaki pedagog ima svoj najomiljeniji projekt. Meni je to kamp na Balatonu. U njemu mogu doživjeti sve sitnice iskustvene pedagogije, upoznati mnogo nasmijane djece, kolege su jako aktivni i mogu ostvariti svoje ideje, a razvijamo i prijateljstva s kolegama iz partnerske škole Vijenac.



Tako se dogodilo i ovog ljeta. Pripreme su počele već u veljači *brainstormingom*: u to vrijeme djecu pitamo za mišljenje kakav bi novi program željeli, a mi odrasli tražimo nove mogućnosti za izlete i, nakon višemjesečnih priprema, krećemo za Balaton.

Ove godine zauzeli smo prostor kampa s blizu 100 ljudi. U kampu se ništa nije promijenilo: retro bungalov, retro tuš, velika travnata površina.

Došlo je 30 učenika i dva pratitelja. Djeca su bila podijeljena u četiri mješovite ekipe. Zatim su počela ekipna natjecanja. Ekipe su se u sedam dana mogle natjecati u 22 natjecanja: košarka, nogomet, odbojka, ixox, mlin, poligon u vodi, kvizovi itd.

Tijekom kampa organizirali smo dva izleta. Na prvom cjelodnevnom izletu otputovali smo u Sümeg. Ondje smo najprije nazočili srednjovjekovnoj gozbi, a zatim smo se popeli do dvorca, gdje smo vi-

djeli demonstraciju streličarstva. Djeca su jako uživala u kvalitetnim interaktivnim izložbama u prostorijama dvorca. Poslijepodne je bilo najuzbudljivije jer smo pogledali srednjovjekovno viteško nadmetanje koje je oživjelo scene borbi Mađara i Tatara. Naše drugo putovanje bila je biciklistička tura u Keszthely. Mogli smo se voziti uređenom biciklističkom stazom i uživati u ljepoti krajolika.



Na ovom mjestu želim zahvaliti volonterima koji svake godine unose svježinu u život kampa. Zahvaljujem Lidiki Sztanics, Gáboru Surányiju i Nikoli Istókovicsu za svu energiju koju svake godine ulažu u održavanje kampa. Željela bih zahvaliti učenicima i pedagogima iz Osijeka, iz škole Vijenac, što su dobrim raspoloženjem i entuzijazmom doprinisili uspjehu kampa.

Vidimo se sljedeće godine! Kamperi, naprijed!

Marica Dudás Gyöngyös, voditeljica kampa

## POMURSKI SVATI U MLINARCIMA

Udruga za razvoj zajednice Mlinaraca 28. rujna održala je prezentaciju hrvatskih pomurskih svadbenih običaja. Ulice su preplavili ljudi u pomurskim narodnim nošnjama, a mužikaši su svirali stare hrvatske popevke, baš kako je nekad bilo na svadbama. Posjetitelji su mogli upoznati neke od najljepših običaja Hrvata toga kraja, od izrade „vence“, prosidbe, vjenčanja, plesa pod „cerom“ do svadbenog veselja. Načelnik János Kósa posebno je zahvalio mjesnim i civilnim organizacijama na tome što njeguju hrvatsku kulturu i predaju to mlađim naraštajima. Priredbu je posjetio i parlamentarni zastupnik Péter Cseresnyés, koji je također istaknuo važnost očuvanja i njegovanja tradicija predaka.



Mladi bračni par



U narodnoj nošnji

Među očuvanim običajima pomurskih Hrvata najvažnije mjesto zauzimaju običaji povezani s vjenčanjima i svadbama. Vjenčanje kćeri ili sina oduvijek je bilo najveći događaj u životu jedne obitelji, pa su se zbog toga ti običaji najduže i sačuvali. Neki od tih običaja njeguju se i dandanas, samo što imaju moderniji oblik. Za svadbu se pripremalo gotovo godinu dana, čuvalo se vino te godine, rakija, hranilo se više svinja itd., a za samu svadbu počeli su se pripremati tjedan dana prije.

I Mlinarčanima je trebalo najmanje tjedan dana kako bi što autentičnije predstavili nekadašnje svadbene običaje. Pripreme su zapravo započele izradom cimera, tj. ukrasa za svatove. Njih su se primile Marija Doboš i Katica Végvári, rodom iz Pustare. Cimere su naučile izrađivati od svoje mame, ali još nikad nisu izrađivale „vencu“, koja se stavlja na glavu mladenke. Naravno, uspjelo im je. „Mi smo sestre i od mame

smo načile to delati, fnogo ružica smo morale napraviti za vencu, ne samo za vencu i za ‘dar’ kaj su deli na stol mlade i mladoženje, pak za ‘cer’, za svadbena kola i drugo. Bilo nam je lepo, a ve da vidimo na mladoj kak je lepa venca jako smo vesele“, rekla je Marija na priredbi.

Za uređivanje izložbe u domu kulture, postavljanje starih fotografija i vjenčanica pobrinula se Viola Kollár. „Bila sam u Budimpešti na jednoj izložbi pod naslovom ‘Mađarska mlada’ i mislila sam zašto ne bismo mi napravili ‘Hrvatsku mladu’. Po selu sam prosila stare fotografije o vjenčanjima, neke predmete koje su još imali u kući (nema mnogo), vjenčаницe koje su se sačuvali... Od toga smo složili izložbu. Pokušali smo predstaviti povijest vjenčanja od 30-ih godina prošlog stoljeća do današnjih dana“, rekla je Viola dok je pokazivala stare fotografije o vjenčanim parovima te dodala kako ima još materijala koje bi bilo vrijedno skupiti.

Naravno, u svatovima su na prvom mjestu i gastronomski užitci, pa se i to unaprijed pripremalo. Žene iz sela već su nekoliko dana prije počele peći suhe kekse, slane štapiće i druge sitne kolače, a dan prije priredbe mazanicu, gibanicu, orahnjače, makovnjače i babine kolače. U sastavljanju redoslijeda u ceremoniji pomurskih svatova pomogla je Marija Cziczeli Cseke te članice zbora koje su se još sjećale, po pričama svojih roditelja, kakvi su svatovi nekad bili. To su znale jer se o njima pričalo oduvijek. Za ulogu mlade primila se Fanni Németh-Vass, a za mladoženju Patrik Forgács. Oni su bili obučeni u autentičnu narodnu nošnju.



Rezanci za juhu

Program je počeo pozivanjem rođaka na svadbu. To su obavljali „bandisti“, kako je to i nekad bilo, a žene su oblačile mladu kako bi bila vrlo lijepa kad stignu prosci ili, kako ih pomurski Hrvati nazivaju, „snuboki“. Oblačenje mlade predstavljeno je cijeloj publici. Kako se zove pojedina odjeća, objašnjavala je na kajkavskom narječju Marija Cziczeli Cseke. Mlada je nosila flajdanuku do gležnja, na što se odjene vezena pregača na koju se pak odjene bijela pre-

gača. Mlada nosi „šlingane tokice“ čiji su rukavi podvezani plavim pantljikama. Na ramenima ima tzv. „batač“ ružičaste ili bijele boje s ružama s rojtama. Oko vrata joj objese bisernu ogrlicu, a na glavu stave jedan lijep ukras, tzv. „venec“. Mladoženjino je odijelo jednostavnije. Sastoji se od jedne „šifonske“ košulje, crnog kaputa i jahačkih hlača. Na noge mladoženja obuče čizme s dugim sarama, a na glavi nosi jednostavan šešir. Na lijevu stranu njegova kaputa, na ovratniku, nabodena je velika „kita“ sa širokim i dugim pantljikama plave i ružičaste boje. U lijevom džepu kaputa mladoženja nosi crveni rubac tako da su mu sva četiri kuta izvan džepa. Na šeširu nosi zapleteni ružmarin, a na lijevoj strani jedan petokraki ukras, tzv. „cimer“. Kod prošnje starješina



Svadbena povorka



Ples pod cerom

se oprašta uime mladoženje, a za starješinu se primio Vilmos Stricz, rodnom iz Serdahela. Povorka je išla pješice po selu do kapelice, a mnoštvo sudionika u narodnoj nošnji pjevajući je pratilo mladi par. Za ceremoniju su pronašli i svećenika (glumio ga je Jožo Kőrösi) i mladi se par vjenčao. Jedan je od najveselijih običaja ples pod „cerom“ nakon vjenčanja. Drvo „cer“ visoko je deset metara, a na vrhu okićeno pantljikama. Običaj je da svatovi pod tim drvetom, pod „cerom“, plešu, pa je tako bilo i na priredbi u Mlinarcima. Za večeru su prezentirana tradicionalna svatovska jela: kokošja juha, kuhano meso i prženi hren, umak od rajčice i pilećeg želudca, zatim razna pečenja, za desert obvezno gibanica i dizani kolači... Sitni kolači pekli su se tek 60-ih godina. Poslije večere slijedilo je veselje, ples na glazbu tradicionalnog benda, a u ponoć mladenkin ples i zatim oblačenje u staru odjeću i ludovanje. Veselom raspoloženju



Izložba

nije bilo kraja, a za to su se pobrinuli domaćini, mnogobrojni pojedinci, članovi Udruge za razvoj zajednice Mlinaraca na čelu s predsjednicom Hajnalkom Lengyel i zamjenicom Bernadett Zadravec, koje su kandidirale projekt za priredbu u Progra-



Silvija Kolar pokazuje svoje roditelje

mu „Mađarsko selo“ te dobile potporu. Isto tako mnogo su pomogle članice zbora, hrvatska samouprava i mnogi pojedinci. Prekrasna priredba u punom sjaju predstavila je nekadašnje pomurske „svate“. Ono što joj je dalo posebnu čar bilo je to da su i stariji i mladi podjednako uživali u pred-

stavljanju starih svatovskih običaja, ali i to da je priredba okupila Hrvate iz cijele regije kako bi se veselili druženju, hrvatskoj pjesmi, razgovorima na kajkavskom narječju i ukusnim kolačima bez opterećenja hoće li brak uspjeti.

Beta

## POZIV NA JAVNI NATJEČAJ

Hrvatska samouprava Pečuha raspisuje javni natječaj za do-  
djelu stipendija hrvatskim srednjoškolicima s prebivalištem u  
Pečuhu.

Na temelju ovoga natječaja dodjeljuju se tri stipendije u vrije-  
dnosti od **100 000 forinti** za drugo polugodište školske go-  
dine 2023./2024.

Pravo na sudjelovanje na javnom natječaju imaju učenici koji  
ispunjavaju sljedeće opće uvjete:

- pripadaju hrvatskoj zajednici
- imaju prebivalište u gradu Pečuhu.

Uz prijavu za sudjelovanje na javnom natječaju kandidati tre-  
baju priložiti:

1. ispunjen i potpisan obrazac
2. kratak životopis na hrvatskom jeziku s posebnim na-  
glaskom na aktivnosti u hrvatskoj zajednici
3. preporuku razrednika (10 – 20 rečenica) o aktivnosti  
učenika u razrednoj/školskoj zajednici s posebnim na-  
glaskom na hrvatske priredbe
4. potvrdu srednjoškolske obrazovne ustanove da je  
kandidat polaznik škole
5. ovjerenu presliku svjedodžbe o uspjehu na kraju dru-  
goga polugodišta u školskoj godini 2023./2024.
6. dodatne dokumente (diplome s natjecanja, svjedodž-  
be o jezičnom ispitu, potvrde o članstvu u plesnoj sku-  
pini, zboru, orkestru, sportskom klubu itd.).

Prijave na javni natječaj podnose se zaključno do **8. studeno-  
ga 2024. godine.**

Prijave s nepotpunom dokumentacijom, neovjerene prijave  
i neovjerene preslike te nepravovremene prijave neće se raz-  
matrati.

Prijavu dostaviti na adresu:

**Pécsi Horvát Önkormányzat (Blazsetin István elnök)**  
**7621 Pécs, Jókai tér 11. A épület I. emelet**

*Stjepan Blažetin*  
*predsjednik HSP-a*

### Informacije:

Marica Dudaš-Gyöngyös

**e-pošta:** dudamarica@gmail.com

**mobilni telefon:** +30/1446236

U Pečuhu 8. listopada 2024.



# Marica 25

**Kulturno-umjetničko društvo Marica srdačno Vas  
poziva na jubilarni program kojim slave  
25. godišnjicu svoga postojanja.**

**Datum: 23. studenoga 2024.**

**17:00 Jubilarni program u Domu kulture Salante  
s plesačima KUD-a Marica  
Gosti večeri: KUD "Šokadija" iz Strizivojne  
Poslije programa slijedi zajednička večera!**

**21:00 Zabava s orkestrom Glasovi  
Za vrijeme bala radi bife!**

**Pokrovitelji:**  
- Fond Bethlen Gábor  
- Hrvatska samouprava Salante  
- Lokalna samouprava Salante  
- Hrvatska samouprava Baranjske županije  
- Szalántai Zrt.

**Dobro nam došli!**

**GRADIŠĆE** – Sportska udruga „Ftruc!“ početkom rujna ostva-  
rila je projekt „Beciklinom do Hrvata u Mađarskoj“.

Tijekom 2024. godine Udruga se prijavila na natječaj koji je  
raspisala Općina Selnica s projektom „Beciklinom do Hrvata u  
Mađarskoj“. Cilj tog projekta bila je suradnja i upoznavanje živo-  
ta i rada Hrvata koji žive izvan Hrvatske. Projekt je prihvaćen i  
sufinanciran od strane Općine Selnica, a pokrovitelj je projekta i  
Grad Mursko Središće.

Projekt „Beciklinom do Hrvata u Mađarskoj“ ostvario se tako  
da su članovi sportske udruge „Ftruc!“ biciklima krenuli iz Općine  
Selnica kroz Mursko Središće, zatim u Sloveniju uz mađarsko-au-  
strijsku granicu. U Mađarskoj su prolazili kroz mjesta u kojima  
žive pripadnici hrvatskog naroda. Tako su dva dana bicikliranja,  
6. i 7. rujna, proveli i u posjetu i druženju s Hrvatima u Sambotelu,  
Nardi i Kisegu.

**PEČUH** – U sklopu pečuškog festivala „Ars Sacra“ u crkvi-  
ci Snježne Gospe na pečuškoj Brdici nakon svete mise čule su se  
hrvatske crkvene pjesme u izvedbi Ágnes Divják, Marije Bošnjak  
i Vesne Velin uz pratnju Zoltána Vizvárija na tamburici. Tom je  
prigodom Éva Györke, koja vodi brigu o sakristiji, govorila i o  
povijesti crkve.

**SRAČINEC / HRVATSKI ŽIDAN** – Prijateljstvo Hrvatskog Ži-  
dana i Sračinca traje – brojni su međusobni posjeti i druženja, zajed-  
nički projekti. Na ovogodišnjim programima Dana općine Sračinec  
nazočio je i načelnik Hrvatskog Židana Stipan Krizmanić s delegaci-  
jom. Održana je svečana sjednica Općinskog vijeća Općine Sračinec,  
a osmodnevni programi Dani Miholja nudili su svakomu ponešto.